

Co-funded by the
Europe for Citizens Programme
of the European Union

Projekt „SVEDOČANSTVO - ISTINA ILI POLITIKA: Koncept svedočenja u komemoraciji jugoslovenskih ratova“ realizovan 2016-18. godine bavio se načinima razmišljanja o jugoslovenskim ratovima i sprovođenjem i korišćenjem svedočanst(a)va o njima u regionu.

Partneri projekta bili su Centar za kulturnu dekontaminaciju iz Beograda, Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, Institut za filozofiju i društvenu teoriju iz Beograda, Učitelj nezalica i njegovi komiteti iz Beograda, Historijski muzej Bosne i Hercegovine iz Sarajeva, Muzej savremene umetnosti iz Beograda, Boem iz Beča (Austrija), Osservatorio Balcani e Caucaso Transeuropa (OBCT Transeuropa) iz Rovereta (Italija), Centar za kulturnu i socijalnu popravku iz Banja Luke i Leibniz-Institut für Ost- und Südosteuropaforschung (IOS) iz Regensburga (Nemačka).

Danas prenosi nekoliko članaka nastalih u ovom projektu. Program u celini, biografije učesnika i apstrakte možete videti na sajtu projekta: <http://svedocanstvo-imenovatoratom.org/rs/konferencija>

Petar Bojanić, Institut za filozofiju i društvenu teoriju, Univerzitet u Beogradu

Paul Celan: Svedočenja o zavičaju (1)

„Ort meiner eigenen Herkunft“
„Heimat, und ich?“

bez pesnika, ili čak akta pisanja
pesme bez same pesme).

novu tihu pseudodomovinu: „U mislima da su i šta su i kako su proterani, jeste istinska domovina“ (Im Gedanken, dass und was und wie sie vertrieben wurden, ist die eigentliche Heimat).

O čemu svedoči Paul Celan i da li on uopšte svedoči i može da bude svedok? Kako opisati njegovu aktivnost i njegov napor u konstruisanju pozicije sa koje bi eventualno moglo da se svedoči i bude svedok od poverenja?

Dozvolite mi da veoma ishitreno i sasvim preliminarno angažman Paul Celana (njegovu poeziju i tematizovanje njegove poezije u njegovim fragmentima, dnevnicima i javnim govorima) definišem kao pokušaj da se dekonstruiše protokol svedočenja i instanca svedoka - pesnika kao svedoka i pesme kao svedočenja. Iako postoje teškoće i često veoma nejasna svedočanstva, interesovalo bi me da pokažem epistemološku vrednost Celanovih svedočenja i eventualno novinu i njegov doprinos rekonstrukciji koncepta ili prakse svedočenja. Šta nam daje na znanje Celan? Šta saznajemo kad Celan piše ili govori? Ili na osnovu čega se Celanovo insistiranje na rekonstrukciji pozicije svedoka ili svedočenja razlikuje od poznatih stereotipa koje vezujemo za ove protokole? Prva opcija bi se odnosila na narativnost svedočenja. Jedan sadržaj se prenosi s jednog na neko drugo mesto i treba da mu se veruje ili ne veruje. Kada govorim o epistemološkom statusu nečijeg svedočenja, onda mislim da svedočenje implicira mogućnost da postane znanje (da je istina), da je performativno zasnovano i stoga prihvaćeno od drugih u jednoj socijalnoj sredini ili grupi. Ovde potpuno zanemarujem slučajevu od svedoku koji je na primer kriv i prokažen zato što je svedok i zato što je preživio (ukoliko je preneo znanje njegova funkcija je izvršena). Paul Celan zanemaruje narativni potencijal svoga iskaza (mi često ne znamo o čemu on govori) u ime važnosti svoga vlastitog prisustva ili „un acte présent“ ili čak prisustva akta bez agenta (prisustva pesme

Emmanuel Levinas govori o „le témoignage pur“ [čistom svedočenju] koje „ne thématise pas ce dont il est témoignage“ [ne tematizuje ono o čemu je svedočenje]. Drugo, Celan nikada nije treći ili svedok (terstis ili testis). On je uvek u kretanju, na putu, u pomeranju i begu, te stoga ne zauzima poziciju onoga koji može da prisustvuje nekom događaju i vidi (srpska reč „očevidac“ je veoma dobra). U ratovima na Balkanu devedesetih godina koje je konferencija o svedočenju neprestano evocirala, bilo je primera gde muškarac-muž iz prikrajka posmatra

U ratovima na Balkanu devedesetih godina bilo je primera gde muškarac-muž iz prikrajka posmatra silovanje vlastite žene i majke, svirepa ubistva svoje dece i kasnije svedoči o njima

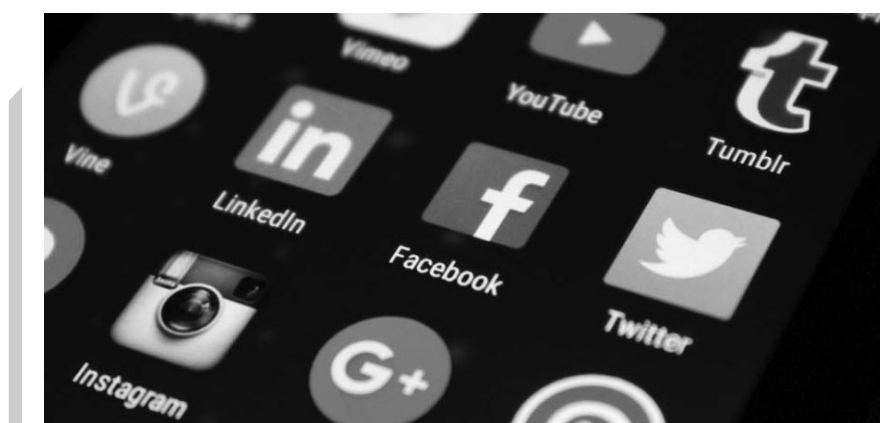
silovanje vlastite žene i majke, svirepa ubistva svoje dece i kasnije svedoči o njima. On vidi, ali nije viđen te njegovo svedočanstvo ne bi trebalo da bude verodostojno.

Celan ne zauzima ni poziciju arbitra (l'arbitre) koji, po Benvenistinu, takođe ispunjava „une fonction testimoniale avec l'idée de voir sans être vu“ [funkciju svedočenja sa idejom gledanja a da se pritom ostaje neviđen]. Čak i kada zamišlja nekakvo potpuno novo udruženje svih onih koji su prognani iz svoje domovine (Der Verband der Heimatvertriebenen) („Udruženje prognanika sveta bi valjda tek trebalo osnovati...“ [Der Verband der Weltvertriebenen wäre noch... ins Leben zu rufen]), Celan ne podrazumeva zajedničko a ni pojedinačno svedočenje nego paradoksalnu

O rečenici Celana iz Der Meridian - „Ort meiner eigenen Herkunft“ [mesto mog vlastitog porekla] u naslovu moje intervencije - mnogo je napisano, ali u podnaslovu dopisujem još jedno Celanovo pitanje koje bi mnoge među nama ovde i danas (i ne samo ovde i danas) uznemirilo: „Heimat, und ich?“. Celan čita Améryev esej „Wieviel Heimat braucht der Mensch?“ iz istoimene knjige i njegovu rečenicu „Ich war kein Ich mehr und lebte nicht in einem Wir“. Svaki razgovor ili svako pominjanje Herkunfts, „biti kod kuće“ ili „kod sebe“ ili „biti doma“, svako pominjanje zavičaja ili domovine, nužno podstiče i ponavlja pitanje, naše vlastito pitanje (o) nama samima: „Heimat, und ich?“ [Domovina, i ja?]. Naglasak je svakako na zarezu i pauzi iza reči „Heimat“. **Nastavlja se**

O domovini je nemoguće svedočiti. Treće, Celan nikada ne svedoči o samom sebi niti je svoj vlastiti svedok (mislim na model koji je paradigmatičan i pronalazimo ga u Jevanđelju po Jovanu) i svoj vlastiti garant zato što je „njegov“ kvazi „Ja“ koje se uvek pojavljuje u traganju za domovinom ili u povratku (domovini) („Heimkehr“) uvek transformisano ili u množinu različitih ja (zavičaj pesnika, a onda i njegov identitet, menja se od pesme do pesme), ili u jednom izgubljenom imaginarnom „Ja“. (U jednom pismu drugu u Bukureštu iz 1960. Celan se pita zar nije bilo bolje ostati u svojoj domovini.) U tom smislu, sasvim na jedan paradoksalni način, status onoga koji zapravo uopšte ne može da svedoči na jedan veoma uverljiv način ispunjava čuveno pravilo o kome govori Pascal u odeljku o istoriji Kine: „Jedino verujem u priče zaklanih svedoka“ (Lafuma 822). Svedoka nema, nema narativa, ali postoji kolebanje i zaobilazanje (détour).

11. Planina u Turskoj - Škrči, cije, 12. Iselejni, preselejenik - Klopot, kloparanje.

Algoritmi za društvene mreže

Danas

U saradnji sa Centrom za promociju nauke,
„Danas“ predstavlja izabrane priče sa
naučnopopularnog portala
elementarium.cpn.rs

ЦЕНТАР
ЗА
ПРОМОЦИЈУ
НАУКЕ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1						■									
2									■						
3								■							
4							■								
5		■								■			■		
6					■							■			■
7	■			■							■				
8			■			■								■	
9									■						
10								■							
11							■								
12										■					

VODORAVNO: 1. Dovođenje, privođenje - Uredaj za jonizaciju, 2. Stanovnik, žitelj, obitavatelj - Negativna elektroda, 3. Žitelj pribaltičke države - Tršćak, šiprag, 4. Mirisna materija - Štedna kasic (nem.), 5. Oznaka za metar - Zajtaji - Dalmatin. uzrečica - Simbol erbijuma, 6. Belgijska teniserka, Žastin - Špijuni, uhode - Inicijali režiserke Jovanović, 7. Onomatopeja laveža - Vrsta građevinskog materijala - Rusko kiselo piće, 8. Isključeno (eng.) - Konj u narodnoj pesmi - Glavni borac u koridi - Simbol fosfora, 9. Tutor - Drvene pekarske lopate, 10. Puštinjska povorka - Lekar za porođaje, akušer,

11. Planina u Turskoj - Škrči, cije, 12. Iselejni, preselejenik - Klopot, kloparanje.

USPRAVNO: 1. Kaput u narodnoj nošnji (mn.) - Ime pisca Daviča, 2. Glavni kelner, natkonobar (nem.) - Peč na naftu, 3. Narodno muško ime - Reka u Turskoj, 4. Vrsta ležaja, divan - Vrsta papagaja (mn.), 5. Porez (turc.) - Vrsta trave iz porodice troskota, 6. Žarač - Limene posude, kante, 7. Uzvik za vabljenje jaradi - Starešina manastira - Simbol azota, 8. Osamnaesto i 28. slovo azbuke - Mlad pas - Oznaka za kiru, 9. Međunarodna oznaka za sever - Španać -

Rasplodno goveće, 10. Poznati švedski proizvođač nameštaja - Tkač, 11. Zavrgnuti - Korist, čar, 12. Juriš, napad - Veran prepis originala, duplikat, 13. Jevrejski verski spisi - Ptica pevačica jaka kljuna, 14. Homerova epopeja - Ime pisca Popova, 15. Grobar - Duh (lat.).

REŠENJE IZ PROŠLOG BROJA

VODORAVNO: Preneražavati se, lomikamen, beleg, odimiti, ararina, Dis, parati, Erol, onager, kojoti, i, nari, kotlar, Tot, o, krpape, Larisa, skala, mrsiti, er, NU, arhaik, otući, opančar, igrokaz, sevdalinke, Vanja, tirade, lamaizam.